

Kohtuasi C-134/23

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

7. märts 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Symvoulion tis Epikrateias (Kreeka kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

3. veebruar 2023

Kaebajad:

Somateio „Elliniko Symvoulion gia tous Prosfyges“ (ühendus „Kreeka Pagulasnõukogu“)

Astiki Mi Kerdoskopiki Etaireia „Ypostirixi Prosfygon sto Aigaiο“ (mittetulundusühing „Toetus pagulastele Egeuses“)

Vastustajad:

Ypourgos Exoterikon (välisminister)

Ypourgos Metanastefsis kai Asylou (immigratsiooni- ja varjupaigaminister)

Põhikohtuasja ese

Kaebus tühistada ministeeriumidevaheline dekreet, millega kehtestatakse turvaliste kolmandate riikide riiklik nimekiri, lisades Türgi kui turvalise kolmanda riigi rahvusvahelise kaitse taotlejate jaoks, kes on pärit Süüriast, Afganistanist, Pakistanist, Bangladeshist ja Somaaliast.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Eelotsusetaotlus on esitatud ELTL artikli 267 alusel ja puudutab direktiivi 2013/32 artikli 38 tõlgendamist.

Eelotsuse küsimus

Kas direktiivi 2013/32/EL artiklit 38 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 18 tuleb tõlgendada nii, et

(1) sellega on vastuolus riigisisised (regulatiivsed) õigusnormid, mis tunnistavad teatavatesse kategooriatesse kuuluvate rahvusvahelise kaitse taotlejate jaoks üldiselt turvaliseks sellise kolmanda riigi, mis on küll võtnud endale juriidilise kohustuse lubada nimetatud kategooriatesse kuuluvate rahvusvahelise kaitse taotlejate tagasivõtmist oma territooriumile, kuid on tegelikult pikka aega (käesoleval juhul rohkem kui 20 kuud) keeldunud tagasivõtmisest, ilma et oleks uuritud võimalust, et see riik võiks oma seisukohta lähitulevikus muuta;

või nii, et

(2) tagasivõtmine kolmandasse riiki ei ole kumulatiivne tingimus sellise riigisisese (regulatiivse) akti vastuvõtmiseks, millega määratakse kolmas riik üldiselt turvaliseks teatavate rahvusvahelise kaitse taotlejate kategooriate jaoks, vaid on kumulatiivne tingimus sellise üksikakti vastuvõtmiseks, millega lükatakse konkreetne rahvusvahelise kaitse taotlus vastuvõetamatuna tagasi põhjusel, et on olemas „turvaline kolmas riik“;

või nii, et

(3) tagasivõtmine „turvalisse kolmandasse riiki“ on küsimus, mida tuleb kontrollida alles otsuse täitmise ajal, kui rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamise otsuse aluseks on „turvaline kolmas riik“.

Viidatud rahvusvahelise õiguse sätted

Genfi pagulasseisundi konventsioon, alla kirjutatud Genfis 28. juulil 1951 [*Recueil des Traités des Nations Unies*, vol. 189, lk. 150, nr 2545 (1954)], jõustus 22. aprillil 1954, muudetud pagulasseisundi protokolliga, sõlmitud New Yorgis 31. jaanuaril 1967 ja jõustunud 4. oktoobril 1967: artiklid 1 ja 33.

4. novembril 1950 Roomas alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon: artikkel 3.

Piinamise ning muu julma, ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise vastane konventsioon, alla kirjutatud New Yorgis 10. detsembril 1984 ja jõustus 26. juunil 1987: artikkel 3.

Kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt, mille ÜRO Peaassamblee võttis vastu 16. detsembril 1966 ja mis jõustus 23. märtsil 1976: artikkel 7.

Viidatud liidu õigusnormid ja Euroopa Kohtu praktika

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT 2011, L 337, lk 9): eelkõige artiklid 4 ja 21.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse staatuse andmise ja äravõtmise ühiste nõuete kohta (uuesti sõnastatud) (ELT 2013, L 180, lk 60): põhjendused 18, 34, 44, 46–48 ja 50, artikli 31 lõige 2, artiklid 33, 35, 38 ja 39.

Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“): artikkel 18 ja artikli 19 lõige 2.

Euroopa Kohtu otsused: 19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa) (C-564/18, EU:C:2020:218); 14. mai 2019. aasta kohtuotsus M ja X (Pagulasseisundi tühistamine) (C-391/16, C-77/17 ja C-78/17, EU:C:2019:403); 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Ahmed (C-369/17, EU:C:2018:713); 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsus Shepherd (C-472/13, EU:C:2015:117); 7. novembri 2013. aasta kohtuotsus X jt (C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720) ja 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsus NS (C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865).

Asjakohased riigisisised õigusaktid

Seadus nr 4375/2016, mis reguleerib varjupaigateenistuse, apellatsiooniasutuse ning vastuvõtu- ja identifitseerimisteenistuse korraldust ja toimimist, vastuvõtu peasekretariaadi loomist, Kreeka õigusaktide kohandamist direktiivi [2013/32/EL] sätetega, rahvusvahelise kaitse saajate tööhõivet käsitlevaid sätteid ja muid sätteid (Nomos 4375/2016 ‘Organosi kai leitourgia Ypiresias Asylou, Archis Prosfygon, Ypiresias Ypodochis kai Taftopoiisis, systasi Genikis Grammateias Ypodochis, prosarmogi tis Ellinikis Nomothesias pros tis diataxeis tis Odigias 2013/32/EE tou Evropaikou Koinovouliou kai tou Symbolioui schetika me tis koines diadikasies gia ti chorigisi kai anaklisi tou kathestotos diethnous prostasias (anadiatyposi) (EE 2013 L 180), diataxeis gia tin ergasia dikaiouchon diethnous prostasias kai alles diataxeis) (FEK A' 51/3.4.2016 ja parandus A' 57/6.4.2016).

Seadus nr 4636/2019 rahvusvahelise kaitse ja muude sätete kohta (Nomos 4636/2019 peri Diethnous Prostasias kai alles diataxeis) (FEK A' 169/1.11.2019), muudetud seadusega nr 4686/2020 immigratsioonialaste õigusaktide täiustamise,

seaduste nr 4636/2019 (A' 169), 4375/2016 (A' 51), 4251/2014 (A' 80) muutmise ja muude sätete kohta (Nomos 4686/2020, Veltiosi tis metanasteftikis nomothesias, tropopoiisi diataxeon ton nomon 4636/2019 (A 169), 4375/2016 (A 51), 4251/2014 (A 80) kai alles diataxeis) (FEK A' 96/12.5.2020) (artiklid 16 ja 61): artiklid 2–38, 83–86 ja 92, lõige 1.

Asjaolude ja menetluse lühikirjeldus

- 1 3. juunil 2021 võeti kooskõlas seaduse nr 4636/2019 artikliga 86, eelkõige selle lõigetega 2 ja 3, ning varjupaigateenistuse direktori 14. mai 2021. aasta soovitusel alusel vastu asevälisministri ning immigratsiooni- ja varjupaigaministri ministereeriumidevaheline dekreet nr 42799 „Turvaliseks tunnustatud kolmandate riikide kindlaksmääramine ja riikliku nimekirja koostamine seaduse nr 4636/2019 (A' 169) artikli 86 tähenduses“ (Koini apofasi yp'arith. 42799 'Kathorimos triton choron pou charaktirizontai os asfaleis kai katartisi ethnikou katalogou, kata ta orizomena sto arthro 86 tou n. 4636/2019 (A/169)') (FEK B' 2425/7.6.2021), millega otsustati „koostada Süüriast, Afganistanist, Pakistanist, Bangladeshist ja Somaaliast pärit rahvusvahelise kaitse taotlejate jaoks turvaliste kolmandate riikide riiklik nimekiri, mille hulgas on Türgi kui turvaline kolmas riik, vastavalt seaduse nr 4636/2019 artikli 86 sätetele“.
- 2 7. oktoobril 2021 esitasid kaebajad, nimelt Somateio „Elliniko Symvoulio gia tous Prosfyges“ (ühing „Kreeka pagulasnõukogu“) ja Astiki Mi Kerdoskopiki Etaireia „Ypostirixi Prosfygon sto Aigaio“ (mittetulundusühing „Toetus pagulastele Egeuses“), kaebuse eelnimetatud ministereeriumidevahelise dekreediga tühistamiseks.
- 3 Pärast varjupaigateenistuse direktori 7. detsembri 2021. aasta uut soovitusel ja osana vaidlusaluse ministereeriumidevahelise dekreediga aluse läbivaatamisest ja ajakohastamisest võeti seaduse nr 4636/2019 samade sätete alusel 15. detsembril 2021 vastu ministereeriumidevaheline dekreet nr 458568, , mis pärineb samadelt ministritelt ja kannab pealkirja „Välisministri ning immigratsiooni- ja varjupaigaministri ministereeriumidevahelise dekreediga nr 42799/3.6.2021 „Turvaliseks tunnustatud kolmandate riikide kindlaksmääramine ja riikliku loetelu koostamine seaduse nr 4636/2019 (A' 169) artikkel 86 tähenduses“ muutmise“ (Koini apofasi yp'arith. 458568 'Tropopoiisi tis yp'ar. 42799/03.06.2021 koinis apofasis ton Ypourgon Metanastefsis kai Asylou 'Kathorimos triton choron pou charaktirizontai as asfaleis kai katartisi ethnikou katalogou, kata ta orizomena sto arthro 86 tou n. 4636/2019 (A/169)') (FEK B' 5949/16.12.2021), millega muuhulgas kvalifitseeriti Türgi taas turvaliseks kolmandaks riigiks eespool nimetatud rahvusvahelise kaitse taotlejate kategooriate, nimelt Süüriast, Afganistanist, Pakistanist, Bangladeshist ja Somaaliast pärit taotlejate jaoks.
- 4 Pärast selle määruse vastuvõtmist esitasid kaebajad 3. märtsil 2022 „menetlusdokumendi koos menetluse jätkamise taotlusega“, milles taotlesid esiteks 15. detsembri 2021. aasta ministereeriumidevahelise dekreediga nr 458568 tühistamist osas, milles Türgi on taas liigitatud eespool nimetatud rahvusvahelise

kaitse taotlejate jaoks turvaliseks kolmandaks riigiks, ning teiseks algselt vaidlustatud ministriumidevahelise dekreediga seotud menetluse jätkamist ja selle akti tühistamist.

- 5 Kohtuasja arutamisel otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus, nimelt Symvoulio tis Epikrateias (Kreeka kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) täiskogu istungil, et vastuvõetav on ainult kaebuse 15. detsembri 2021. aasta ministriumidevahelise dekreeidi (edaspidi „vaidlustatud dekreet“) tühistamiseks.

Põhikohtuasja poolte olulised argumendid

- 6 Oma tühistamiskaebuses väidavad kaebajad, et Türki vaidlusalune määramine turvaliseks kolmandaks riigiks rahvusvahelise kaitse taotlejate nimetatud viie kategooria jaoks on vastuolus seaduse nr 4636/2019 artikliga 86 (eelkõige lõikega 5) ja direktiivi 2013/32 artikliga 38 (eelkõige lõikega 4) – koostoimes selle põhjendusega 44 –, sest esiteks ei ole „rahvusvaheliste lepingutega“ tagatud võimalus nende välisriikide kodanike tagasivõtmiseks sellesse kolmandasse riiki ja teiseks, nagu nähtub viidatud tõenditest, puudub Türki praktikat arvestades mõistlik väljavaade, et need rahvusvahelise kaitse taotlejad võetakse sellesse riiki tagasi. Sellega seoses viitavad kaebajad varjupaigateenistuse viimasele, 7. detsembri 2021. aasta soovitusel, mille järel võeti vastu vaidlustatud dekreet, milles tunnistatakse, et „2020. aasta märtsist tänaseni on tagasisaatmised Kreekast Türki külmutatud“.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikirjeldus

- 7 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib esiteks, et direktiivi 2013/32 artiklis 35 (koostoimes seaduse nr 4636/2019 artikliga 85) on sätestatud, et riiki võib pidada rahvusvahelise kaitse taotleja jaoks esimeseks varjupaigariigiks, kui muu hulgas on täidetud tingimus, et välisriigi kodanikust taotleja võetakse sellesse riiki tagasi, samas kui kõnealuse direktiivi artiklis 38, mis käsitleb turvalise kolmanda riigi mõistet, on lõikes 4 (koostoimes seaduse nr 4636/2019 artikli 86 lõikega 4) ette nähtud, et „[k]ui kolmas riik ei luba taotlejal oma territooriumile siseneda, tagavad liikmesriigid juurdepääsu menetlusele vastavalt [direktiivi 2013/32] II peatükis kirjeldatud üldpõhimõtetele ja tagatistele“, st see näeb selliseks juhtumiks ette, et rahvusvahelise kaitse taotluse, mis on varem turvalise kolmanda riigi õiguse alusel vastuvõetamatuks tunnistatud, läbivaatamist jätkatakse.
- 8 Nendest sätetest järeldeb eelotsusetaotluse esitanud kohus, et erinevalt direktiivi artiklist 35, mis seab esimese varjupaigariigi mõiste kohaldamise sõltuvusse võimalusest võtta rahvusvahelist kaitset taotlev välismaalane sellesse riiki tagasi, ei sea artikli 38 lõige 4 oma sõnastuses turvalise kolmanda riigi mõiste kohaldamise tingimuseks välismaalase kolmandasse riiki vastuvõtmise või tagasivõtmise võimalust.

- 9 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tuletab meelde, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb Euroopa Liidu õigusnormi tõlgendamisel arvesse võtta mitte ainult selle sõnastust, vaid ka selle konteksti ja eesmäärke, mida taotletakse õigusaktiga, mille osa see norm on (vt eelkõige 26. veebruari 2019. aasta kohtuotsus *Rimšēvičs ja EKP vs. Läti*, C-202/18 ja C-238/18, EU:C:2019:139, punkt 45).
- 10 Eelotsusetaotluse esitanud kohus, tuletades meelde 29. juuli 2019. aasta kohtuotsust *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 53), leiab, et direktiivi 2013/32 sätteid, mis käsitlevad vastuvõetamatute rahvusvahelise kaitse taotluste juhtumeid, tuleb ka harta artiklit 18 silmas pidades tõlgendada nii, et see teeniks selle direktiiviga taotletavat eesmärki tagada rahvusvahelise kaitse taotluste võimalikult kiire läbivaatamine. See eesmärk kajastub direktiivi põhjenduses 18, milles on sätestatud, et „[r]ahvusvahelise kaitse taotluse kohta võimalikult kiiresti otsuse tegemine, ilma et see piiraks taotluse piisavat ja täielikku läbivaatamist, on nii liikmesriikide kui ka rahvusvahelise kaitse taotlejate huvides“, ning see kajastub ka paljudes direktiivi sätetes, milles on sätestatud, et rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise menetlusega seotud riiklike pädevate asutuste aktid tuleb võtta vastu „võimalikult kiiresti“ (vt sh direktiivi 2013/32 artikli 31 lõige 2).
- 11 Sellest seisukohast lähtudes tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu enamuse arvamuse kohaselt direktiivi 2013/32 artiklit 38 (ja sellest tulenevalt ka seaduse nr 4636/2019 artiklit 86) tõlgendada nii, et kolmandat riiki ei ole võimalik turvaliseks tunnistada, kui ei ilmne, et selles kolmandas riigis on võimalik taotlejat rahvusvahelise kaitse saamiseks vastu võtta või tagasi võtta, sest vastasel juhul pikendaks see lihtsalt rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamiseks kuluvat aega ja taotleja ebakindlust seoses tema viibimise staatusega riigis, kus ta taotluse esitas, välistamata pealegi võimalust tagasipöördumiseks riiki, kus teda võidakse taga kiusata, ja võimalust häirida riikidevahelisi rahvusvahelisi suhteid. Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et seisukoht, et kolmandas riigis kaitset taotleva välismaalase vastuvõtmise või tagasivõtmise võimalus on kolmanda riigi turvaliseks tunnistamise tingimuseks, on kajastatud Euroopa Nõukogu pehme õiguse allikates, seda on toetanud osa rahvusvahelise õiguse teooriast ja selle on omaks võtnud ka teiste Euroopa Liidu liikmesriikide kohtud.
- 12 Pealegi leiab eelotsusetaotluse esitanud kohtu enamuse, et selle tuvastamine, kas välismaalase turvalisse kolmandasse riiki lubamise või tagasivõtmise võimaluse tingimus on täidetud, eeldab nii selles riigis kehtiva õigusliku olukorra kontrollimist – s.t kas kolmas riik on võtnud sellekohase juriidilise kohustuse – kui ka selle kontrollimist, kas see riik on oma kohustusi selles osas tegelikult täitnud. Sellest järeldub, et kui liikmesriik koostab direktiivi 2013/32 artikli 38 lõikes 2 sätestatud asjakohast kaalutusõigust kasutades üldiselt turvaliste kolmandate riikide riikliku nimekirja, ei tohi ta eespool nimetatud rahvusvahelise kaitse taotluste kiirema läbivaatamise huvides määratleda normatiivselt kolmanda riigi turvaliseks, kui ta ei ole eelnevalt kindlaks teinud, et eespool nimetatud

tingimus – s.t võimalus riiki lubamiseks või tagasivõtmiseks – on mõlema eespool nimetatud („juriidilise“ ja „praktilise“) elemendi osas täidetud.

- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahe eriarvamusel oleva liikme arvates piirdub aga sellise õigusnormi vastuvõtmine, millega määratakse kolmas riik teatud varjupaigataotlejate kategooriate jaoks turvaliseks (direktiivi 2013/32 artikli 38 lõike 2 ja seaduse nr 4636/2019 artikli 86 lõigete 2 ja 3 tähenduses), üksnes üldise hinnanguga selle kohta, kas see riik vastab direktiivi 2013/32 artikli 38 lõikes 1 kirjeldatud kriteeriumidele (seaduse nr 4636/2019 artikli 86 lõige 1). Vastupidi, kas kolmas riik lubab taotlejal oma territooriumile siseneda või mitte, ei puuduta selle riigi turvalisust üldiselt, vaid selle ligipääsetavust (konkreetsel juhul) ja on seetõttu seotud eranditult asjaoluga, kas taotlus tuleb vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata (direktiivi artikli 33 lõike 2 punkti c alusel) või see tuleb sisuliselt läbi vaadata (direktiivi artikli 38 lõike 4 alusel) (vt 14. mai 2020. aasta kohtuotsus Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, punkt 153), st asjaolu, mis on põhimõtteliselt kontrollitav alles otsuse täitmise ajal (vt kohtujurist Pikamäe ettepanek liidetud kohtuasjades Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU, EU:C:2020:294, eelkõige punktid 111, 114 ja 127). Kui selgub, nagu käesoleval juhul, et riik, mis on õigustloova aktiga määratud turvaliseks kolmandaks riigiks teatud varjupaigataotlejate kategooriate jaoks, ei võta varjupaigataotlejaid teatud aja jooksul vastu, ei ole see õigusakt kehtetu (see oleks kehtetu juhul, kui direktiivi 2013/32 artikli 38 lõikes 1 sätestatud tingimused ei oleks täidetud). Siiski tuleb direktiivi 2013/32 (mille eesmärk on tagada tõhus, lihtne ja kiire juurdepääs rahvusvahelise kaitse tunnustamise menetlusele) sätete praktilise tõhususe tagamiseks, tõlgendatuna harta artiklite 18 ja 47 valguses, nõustuda, et kui juba varjupaigataotluse esitamise ajal on teada, et kolmas riik ei luba taotlejal oma territooriumile siseneda, ei saa varjupaigataotlust turvalise kolmanda riigi mõiste alusel vastuvõetamatuna tagasi lükata, vaid see tuleb direktiivi 2013/32 artikli 38 lõike 4 kohaselt sisuliselt läbi vaadata (seaduse nr 4636/2019 artikli 86 lõige 5).
- 14 Lisaks sellele on kaks eelotsusetaotluse esitanud kohtu liiget seisukohal, et kuna küsimust, kas välismaalase saab turvalisse kolmandasse riiki vastu võtta või tagasi võtta, tuleb lahendada ajal, kui täidetakse vastava riikliku pädeva asutuse otsust, millega lükatakse rahvusvahelise kaitse taotlus vastuvõetamatuse tõttu tagasi, võttes aluseks „turvalise kolmanda riigi“ põhjenduse, siis ei mõjuta see küsimus seda, kas üldakt, turvalise kolmanda riigi määramise kohta või üksikakt selle taotluse tagasilükkamise kohta on õiguspärane.
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et seaduse nr 2926/2001 (FEK A' 139/27.6.2001) esimeses artiklis ratifitseeriti 20. jaanuari 2000. aasta kokkulepe Kreeka Vabariigi ja Türgi Vabariigi vahel Kreeka Vabariigi avaliku korra ministeeriumi ja Türgi Vabariigi siseministeeriumi vahelise koostöö kohta võitluses kuritegevuse, eelkõige terrorismi, organiseeritud kuritegevuse, ebaseadusliku uimastikaubanduse ja ebaseadusliku sisserände vastu, mille artikkel 8 on järgmine: „Osapooled teevad koostööd võitluses ebaseadusliku

sisserände vastu. Kuni tagasivõtulepingu sõlmimiseni lubavad lepinguosalisel riiki tagasi isikud, s.t oma kodanikud ja kolmandate riikide kodanikud, kes on ebaseaduslikult ületanud või kavatsevad ületada ühe lepinguosalise piiri teise lepinguosalise territooriumilt. Selleks määratlevad lepinguosalisel ühisel võimalik kiiresti asjaomaste isikute tagasivõtmiseks vajalikud põhimõtted ja korra vastavasisulise tekstiga.“ Eespool nimetatud artikli 8 rakendamiseks koostati 8. novembri 2001. aasta rakendusprotokoll, mis on ratifitseeritud seaduse nr 3030/2002 (FEK A' 163/15.7.2002) esimeses artiklis.

- 16 Lisaks sõlmiti 16. detsembril 2013 Euroopa Liidu ja Türgi Vabariigi vaheline riigis ebaseaduslikult elavate isikute tagasivõtmise leping, mis ratifitseeriti liidu nimel Euroopa Liidu Nõukogu 14. aprilli 2014. aasta otsusega (ELT 2014, L 134, lk 3). Selle artikkel 4 „Kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute tagasivõtmine“ sätestab: „1. Türgi võtab liikmesriigi taotluse alusel ja kõnealusele liikmesriigile lisaks käesolevas lepingus sätestatud vorminõuetele täiendavaid vorminõudeid esitamata oma territooriumile tagasi kõik kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud, kes ei vasta või enam ei vasta taotluse esitanud liikmesriigi territooriumile sisenemise, seal viibimise või elamise suhtes kehtivatele tingimustele, juhul kui artikli 10 [(mis puudutab tõendeid kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute kohta)] kohaselt tehakse kindlaks, et kõnealused isikud [...] c) sisenesid liikmesriigi territooriumile otse ja ebaseaduslikult pärast Türgi territooriumil viibimist või selle läbimist“ . .
- 17 15. oktoobril 2015 leppisid Türgi ja Euroopa Liit kokku ühises tegevuskavas, et tugevdada oma koostööd ajutist rahvusvahelist kaitset saavate Süüria kodanike toetamisel ja rände haldamisel, et reageerida Süüria olukorrast tingitud kriisile. 29. novembril 2015 kohtusid ELi liikmesriikide riigipead ja valitsusjuhid Türgi kolleegidega. Pärast seda kohtumist otsustasid nad jõustada ühise tegevuskava ja eelkõige tõhustada aktiivset vastastikust koostööd seoses sisserändajatega, kes ei saa rahvusvahelist kaitset, takistades reisimist Türgi ja ELi, tagades kahepoolsete tagasivõtulepingute sätete rakendamise ja tagades nende sisserändajate kiire tagasisaatmise oma päritoluriiki, kes ei saa rahvusvahelist kaitset. Seejärel avaldati 18. märtsil 2016 Euroopa Liidu Nõukogu veebisaidil pressiteate nr 144/16 vormis avaldus, milles kirjeldati Euroopa Ülemkogu liikmete ja Türgi kolleegide vahelise kolmanda kohtumise tulemusi, mille kohaselt „2015. aasta novembris toimus kolmas kohtumine, mille eesmärk oli süvendada Türgi ja ELi suhteid ning käsitleda rändekriisi“ .
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tuleneb eespool viidatud rahvusvahelistest tekstidest, et seadusandja leidis põhjendatult, et Türgi on võtnud endale juriidilise kohustuse nõustuda teatud tingimustel rahvusvahelist kaitset taotlevate välismaalaste tagasivõtmisega Kreekast. Seega on direktiivi 2013/32 artikli 38 lõikest 4 (ja seega seaduse nr 4636/2019 artikli 86 lõikest 5) tulenev tingimus täidetud selle esimese elemendi („juriidiline“ element) osas.
- 19 Mis puudutab aga teist elementi, mis on seotud sellega, kas Türgi on tegelikult täitnud oma juriidilisi kohustusi selles valdkonnas, siis ei ole see tingimus

täidetud, kuna ei ilmne, et Türgi võetakse tagasi neid rahvusvahelise kaitse taotlejaid, kelle rahvusvahelise kaitse taotlused on vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükatud „turvalise kolmanda riigi“ tingimuse alusel, vaid vastupidi, nagu on selgesõnaliselt märgitud varjupaigateenistuse menetluste ja koolituse osakonna 3. detsembri 2021. aasta teatises, mis on lisatud sama talituse direktori 7. detsembri 2021. aasta soovitusel, mille alusel võeti vastu vaidlustatud dekreet, et „alates 2020. aasta märtsist kuni tänaseni [s.t rohkem kui 20 kuud] on Kreekast Türgi tagasisaatmine külmutatud“, tegemata vahet, millisel õiguslikul alusel (rahvusvahelised lepingud või eespool viidatud Euroopa Liidu ja Türgi ühisavaldus) tagasisaatmise korraldused tehti.

- 20 Samuti leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ei saa nõustuda vastustajate väitega, et vaidlustatud dekreet ei ole selles osas puudulik, eelkõige seetõttu, et vaidlustatud [18. märtsi 2016. aasta ühisavalduse] kohaldamata jätmine on ajutine „ja enam-vähem põhjendatud [asjaoludega]“, et „Türgi ei võta viimasel perioodil ajutiselt isikuid tagasi COVID-pandeemia tõttu (ülemaailmne ja vaieldamatu asjaolu)“, kuna seda ei toeta toimikus sisalduvad tõendid. Lisaks ei ilmne, et pädev asutus oleks uurinud võimalust, et Türgi seisukoht selles küsimuses lähitulevikus muutuks.
- 21 Seetõttu tuleb vastavalt enamuse arvamusele direktiivi 2013/32 artikli 38 ja seaduse nr 4636/2019 artikli 86 tõlgendamise kohta kaebus rahuldada ja vaidlustatud dekreet tühistada osas, milles see määrab Süüriast, Afganistanist, Pakistanist, Bangladeshist või Somaaliast pärit rahvusvahelise kaitse taotlejate jaoks Türgi turvaliseks kolmandaks riigiks. Seevastu vähemuse arvamuse kohaselt ei ole järeldus, et rahvusvahelise kaitse taotlejate tagasisivõtmisega on realselt nõustunud, selle õigusakti kehtivuse element, millega tunnistatakse kolmas riik üldiselt turvaliseks, vaid see on asjakohane haldusmenetluse hilisemates etappides.
- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Euroopa Kohtule on juba esitatud eelotsuse küsimus muu hulgas direktiivi 2013/32 artikli 38 tõlgendamise kohta. Eelkõige liidetud kohtuasjades C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (EU:C:2020:367), esitas Ungari kohus riigisisese haldusametuse üksikaktide peale esitatud kaebuse raames eelotsuse küsimuse, milles ta palus Euroopa Kohtul selgitada, kas direktiivi 2013/32 artikli 33 lõikest 1 ja lõike 2 punktidest b ja c ning artiklitest 35 ja 38 koostoimes harta artikliga 18 järeldub, et tagasisivõtmine kolmandasse riiki on kumulatiivne tingimus vastavate vastuvõetamatuse põhjuste kohaldamiseks, st sellisel põhjusel põhineva otsuse vastuvõtmiseks, või piisab sellest, kui tõendada, et see tingimus on täidetud üksnes selle otsuse täitmise ajal? Euroopa Kohus leidis siiski, et see küsimus on vastuvõetamatu, sest liikmesriigi kohus ei olnud selgitanud, miks ta leidis, et ta ei saa tema menetluses olevaid vaidlusi lahendada ilma sellele küsimusele vastust saamata (14. mai 2020. aasta kohtuotsus Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, punktid 172–174). Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib aga, et kohtujurist Pikamäe oli oma

ettepanekus selles osas sedastanud, et „kui direktiivi 2013/32 artikli 33 lõike 2 punktis b nimetatud „esimese varjupaigariigiga“ seotud alusel põhineva otsuse tegemise üheks kumulatiivseks tingimuseks on see, et isiku tagasivõtmine on tuvastatud, siis „turvalise kolmanda riigi“ poolt isiku vastu- või tagasivõtmist peab kontrollima üksnes sellesama direktiivi artikli 33 lõike 2 punktis c nimetatud alusel tehtava otsuse täitmisele pööramisel“ (kohtujurist Pikamäe ettepanek liidetud kohtuasjades Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU, EU:C:2020:294, punkt 127).

- 23 Eeltoodut arvestades järeldeb eelotsusetaotluse esitanud kohus, et direktiivi artikli 38 tähenduse suhtes on põhjendatud kahtlusi, ja leiab seetõttu, et ta peab lükkama edasi lõpliku otsuse tegemise tühistamiskaebuse osas, milles see vaidlustab Türgi nimetamist vaidlustatud dekreedis teatavate välisriikide kodanike kategooriate jaoks turvaliseks kolmandaks riigiks, ning esitama vastavad küsimused Euroopa Kohtule eelotsuse tegemiseks.
- 24 Lõpuks palub eelotsusetaotluse esitanud kohus, et eelotsusetaotlus lahendataks Euroopa Kohtu kodukorra artikli 105 alusel kiirendatud menetluses, kuna eelotsusetaotluses käsitletavat Liidu õigusnormide tõlgendamise küsimused puudutavad eelkõige vaidlustatud dekreeidi seadusandliku laadi tõttu suurt hulka kiireloomulisi juhtumeid, mis kuuluvad ELi õiguse sätete alla, mis käsitlevad vabaduse, turvalisuse ja õiguse teemasid, eelkõige piirikontrolli, varjupaiga- ja sisserändepoliitikaga seotut (Euroopa Liidu toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise II peatükk).